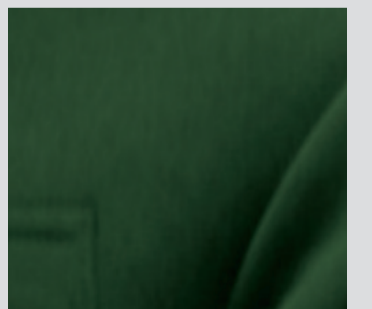

Kazimierz Sosnkowski

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

BE BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE

Gen. Kazimierz Sosnkowski

← Kazimierz Sosnkowski jako podpułkownik, szef sztabu i zastępca komendanta I Brygady Legionów. 1915 r.
📷 CAW WBH

Generał Kazimierz Sosnkowski – wybitny dowódca i organizator polskiej armii, mąż stanu, zastępca komendanta Legionów Józefa Piłsudskiego, minister spraw wojskowych, podczas II wojny światowej komendant główny Związku Walki Zbrojnej, a następnie wódz naczelny Polskich Sił Zbrojnych.

Kazimierz Sosnkowski urodził się 19 listopada 1885 r. w Warszawie. Pochodził ze starego rodu szlachty herbu Godziemba zamieszkującego ziemię wyszogrodzką. Był synem Józefa Bogdana – inżyniera chemika i Zofii z Drabińskich. Początkowo uczył się w gimnazjum klasycznym w Warszawie, jednak władze rosyjskie podejrzewały go o udział w nielegalnych patriotycznych kółkach samokształceniowych, musiał więc zmienić miejsce edukacji i ostatecznie maturę zdał w Petersburgu. W 1904 r. dostał się na Wydział Architektury Warszawskiego Instytutu Politechnicznego, ale z powodu wybuchu strajku szkolnego i zamknięcia przez władze szkół średnich i wyższych studiów nie rozpoczął.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

→ Generał dywizji
Kazimierz Sosnkowski, minister
spraw wojskowych. Warszawa, 1922 r.
📷 CAW WBH

Myśmy byli pokoleniem romantyków. [...] Romantyzm, ze swą poezją i kultem bohaterstwa, był niezbędny w okresie niewoli, jako bezcenne źródło podnieć do buntu i walki, do oddawania siebie ponad obowiązek. [...] Państwu potrzebny jest przede wszystkim wysoki poziom przeciętny obrońców; tej potrzebie należałoby podporządkować metody kształtowania poprzez młodzież naszej duszy zbiorowej.

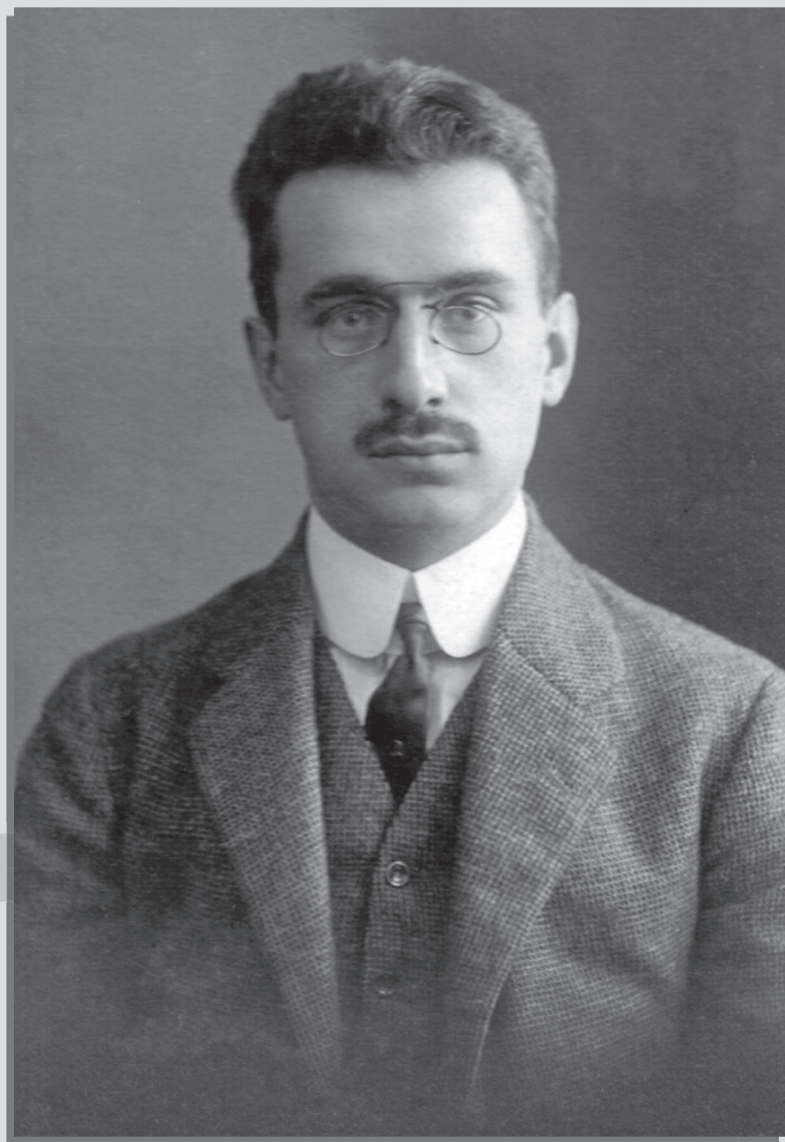

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

W służbie walki czynnej

– PPS, ZWC, Związek Strzelecki

→ Kazimierz
Sosnkowski,
student Wydziału
Architektury Szkoły
Politechnicznej we
Lwowie, 1908 r.
■ AIPN

W 1904 r. Kazimierz Sosnkowski wstąpił do Polskiej Partii Socjalistycznej. W 1905 r. zaangażował się w działalność konspiracyjną, a nawet został aresztowany przez władze carskie za udział w manifestacji. W lutym 1906 r. poznał we Lwowie Józefa Piłsudskiego, który mianował go komendantem okręgu warszawskiego Organizacji Bojowej PPS. Sosnkowski kierował serią akcji terrorystycznych wymierzonych przeciwko rosyjskim władzom podczas tzw. krwawej środy 15 sierpnia 1906 r. Zagrożony aresztowaniem, w styczniu 1907 r. wyjechał do Szwajcarii, a następnie do Włoch.

We wrześniu 1907 r. rozpoczął we Lwowie studia na wydziale architektury. Poznał wówczas swą przyszłą żonę Stefanię Sobańską. Ponownie nawiązał kontakt z Józefem Piłsudskim i w porozumieniu z nim w czerwcu 1908 r. założył tajny Związek Walki Czynnej (ZWC). Na bazie ZWC utworzono w zaborze austriackim Związek Strzelecki – jawną organizację paramilitarną. Kazimierz Sosnkowski został najbliższym współpracownikiem Piłsudskiego oraz zastępcą komendanta i szefem sztabu Związku Strzeleckiego.

← Kompania szkolna strzelców wkraczająca do Zakopanego. Na czele komendant główny Józef Piłsudski „Mieczysław” i szef sztabu Kazimierz Sosnkowski „Józef”. Na drugim planie dowódca kompanii Mieczysław Trojanowski „Ryś” i dowódca plutonu Michał Karaszewicz-Tokarzewski „Karasiewicz”. Za nimi Józef Wiśniewski „Słoń” i Leopold Kula „Lis” (odwrócony). Zakopane, 19 sierpnia 1913 r.
■ NAC

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Szef sztabu – Legiony

Na początku sierpnia 1914 r., po wybuchu I wojny światowej, Józef Piłsudski utworzył I Kompanię Kadrową, a następnie kolejne, składające się ze zmobilizowanych strzelców i członków innych polskich organizacji paramilitarnych. Jednostka ta stała się zalążkiem Legionów Polskich, walczących przeciwko Rosji po stronie Austro-Węgier. Kazimierz Sosnkowski pełnił ważne funkcje w tych ochotniczych formacjach – był szefem sztabu i zastępcą komendanta 2 pułku, a następnie I Brygady LP. W grudniu 1914 r. otrzymał awans na podpułkownika. Dowodził m.in. w bitwie pod Łowczówkiem 22–25 grudnia 1914 r., a później wraz z Piłsudskim stanęli na pierwszej linii wraz z żołnierzami w najkrwawszej bitwie pod Kostiuchnówką 4–6 lipca 1916 r.

↑ Podpułkownik Kazimierz Sosnkowski, Józef Piłsudski i oficer niemiecki por. Schlossman w czasie spaceru w Magdeburgu. Wrzesień–listopad 1928 r.

↓ Podpułkownik Kazimierz Sosnkowski „Józef” odbierający raport. Drugi od lewej Władysław Prażmowski „Belina”, trzeci, wsparty o ziemiankę, stoi ppłk Edward Rydz „Śmigły”. Wołyń, Bolszoje Miedwieźje (Wielkie Niedźwiedzie), 21 listopada 1915 r.

← Dowódca I Brygady ppłk Kazimierz Sosnkowski, za nim od lewej widoczni kpt. Tadeusz Kasprzycki, lekarz por. Eugeniusz Piestrzyński oraz por. Stanisław Żmigrodzki. Most pod Niemirowem, 19 sierpnia 1915 r.

5 listopada 1916 r. cesarze Niemiec i Austro-Węgier ogłosili deklarację o powstaniu samodzielnego państwa polskiego. Piłsudski i Sosnkowski weszli w skład Tymczasowej Rady Stanu, która miała być pierwszym organem polskiej władzy. Wkrótce okazało się, że niemieckie obietnice są iluzoryczne. Piłsudski postanowił zerwać z państwami centralnymi i związać się z ententą. Pretekstem

okazała się przysięga, jaką mieli złożyć polscy żołnierze z Rosji, wcieleni do Polskiej Siły Zbrojnej przy armiach dwóch cesarzy. Piłsudski demonstracyjnie ustąpił ze stanowiska w Tymczasowej Radzie Stanu i wezwał żołnierzy do nieskładania przysięgi. W efekcie Legiony zostały rozwiązane, a Niemcy aresztowali Piłsudskiego i Sosnkowskiego i uwięzili ich w twierdzy w Magdeburgu.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

← Kazimierz Sosnkowski jako komendant I Brygady Legionów. Wrzesień–październik 1916 r.
📷 CAW WBH

Juliusz Kaden Bandrowski o Sosnkowskim

Któż by przypuścił, że ten surowy, wysoki, pysznie zbudowany oficer, [...] że ten tak surowy szef sztabu jest zamiłowanym wielbicielem sztuk pięknych. Kocha muzykę, lubi szarówką dopaść fortepianu na jakiejś kwaterze i grać Szumana, Szopena, obchodzą go jak najżywiej nowe szkoty malarskie, a literaturę rozumie, jakby się miłości słowa uczył we Francji.

J. Piłsudski o szefie sztabu Legionów, płk. Kazimierzu Sosnkowskim

Szef – to sumienie moich szaleństw.

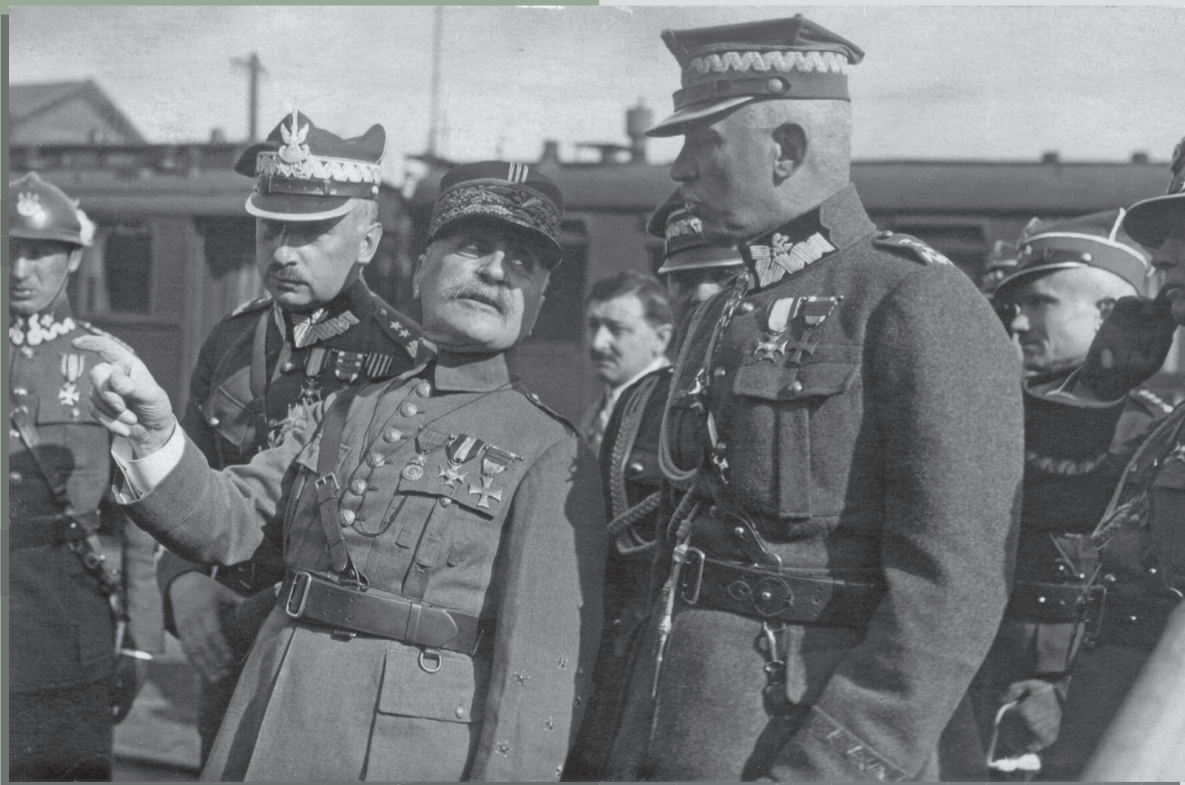
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

U sterów władzy wojskowej

Niemcy uwolnili Piłsudskiego i Sosnkowskiego 8 listopada 1918 r. Obaj przyjechali do Warszawy – Piłsudski przyjął funkcję naczelnego wodza i naczelnika państwa, a Sosnkowski, awansowany do stopnia generała podporucznika, został dowódcą Okręgu Generalnego Warszawskiego tworzącego się Wojska Polskiego.

3 marca 1919 r. otrzymał nominację na wiceministra spraw wojskowych, z zadaniem organizowania polskiej armii. W czasie wojny polsko-bolszewickiej na przełomie maja i czerwca 1920 r. Sosnkowski dowodził Armią Rezerwową na froncie litewsko-białoruskim. Między 2 a 12 czerwca 1920 r. odparł pierwszą ofensywę wojsk bolszewickich gen. Michaiła Tuchaczewskiego.

↓ Marszałek Ferdinand Foch i gen. Kazimierz Sosnkowski wizytujący Wyższą Szkołę Wojenną (WSW) w Warszawie. Stoją od lewej m.in. dyrektor nauk WSW płk Louis Faury (drugi), gen. Tadeusz Rozwadowski (trzeci), gen. Lucjan Żeligowski (czwarty), komendant WSW gen. Aureli Serda-Teodorski (szósty), zastępca komendanta WSW płk Józef Kalicki. Warszawa, maj 1923 r. CAW WBH

← Krzyż srebrny Orderu Wojskowego Virtuti Militari, jakim został odznaczony gen. Kazimierz Sosnkowski za dowodzenie Armią Rezerwową na froncie litewsko-białoruskim podczas wojny polsko-bolszewickiej.

↑ Generał Kazimierz Sosnkowski, marsz. Ferdinand Foch oraz gen. Stanisław Szeptycki. Wizyta francuskiego marszałka z okazji odsłonięcia pomnika księcia Józefa Poniatowskiego. Stacja graniczna Dziedzice, 2 maja 1923 r. CAW WBH

Sosnkowski 10 sierpnia 1920 r. otrzymał tekę ministra spraw wojskowych w Rządzie Jedności Narodowej premiera Wincentego Witosa. W połowie sierpnia 1920 r. był faktycznym dowódcą obrony Warszawy. W kilku późniejszych gabinetach również pełnił funkcję ministra spraw wojskowych. 3 maja 1922 r. awansował na stopień generała dywizji, a 11 listopada 1936 r. – generała broni.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Dyplomata

↓ Członkowie delegacji polskiej na międzynarodowej konferencji w sprawie kontroli handlu bronią i amunicją. Stoją od lewej: Tytus Komarnicki, Kajetan Dzierżykraj-Morawski, gen. Kazimierz Sosnkowski, Stanisław Künstler, Tadeusz Gwiazdowski, Leon Chrzanowski, N.N. Genewa, maj 1925 r. NAC

Sosnkowski był głównym negocjatorem umowy wojskowej polsko-francuskiej zawartej 19 lutego 1921 r., dzięki której udało się uzyskać deklarację pożyczki wojskowej na dozbrojenie polskiej armii. 3 lutego 1921 r. odznaczono go francuskim Krzyżem Wielkim Legii Honorowej. W 1925 r. został mianowany przedstawicielem Polski przy Lidze Narodów. Na konferencji rozbrojeniowej w Genewie był m.in. inicjatorem uchwalenia obowiązującej konwencji o zakazie użycia broni chemicznej i bakteriologicznej oraz ograniczeń w handlu bronią.

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

↑ Polska delegacja na koronację króla Wielkiej Brytanii Jerzego VI. Siedzą od lewej: Wanda Stachiewicz, Jadwiga Beck, Maria Mościcka, N.N., prezydent Ignacy Mościcki, Jadwiga Sosnkowska, Elżbieta Potocka, Zofia Łepkowska. Stoją od lewej: kpt. Kazimierz Kryński, N.N., Karol Romer, gen. Wacław Stachiewicz, Olga Romer, Konstanty Skirmunt, ambasador Wielkiej Brytanii Howard Kennard, gen. Kazimierz Sosnkowski, Józef Beck, kontradm. Józef Unrung, Michał Mościcki, N.N., Helena Mościcka, N.N., Stanisław Łepkowski, Zofia Unrung. Warszawa, 5 maja 1937 r. NAC

→ Generał porucznik
Kazimierz Sosnkowski. 1920 r.
📷 CAW WBH

Bogusław Miedziński o Sosnkowskim

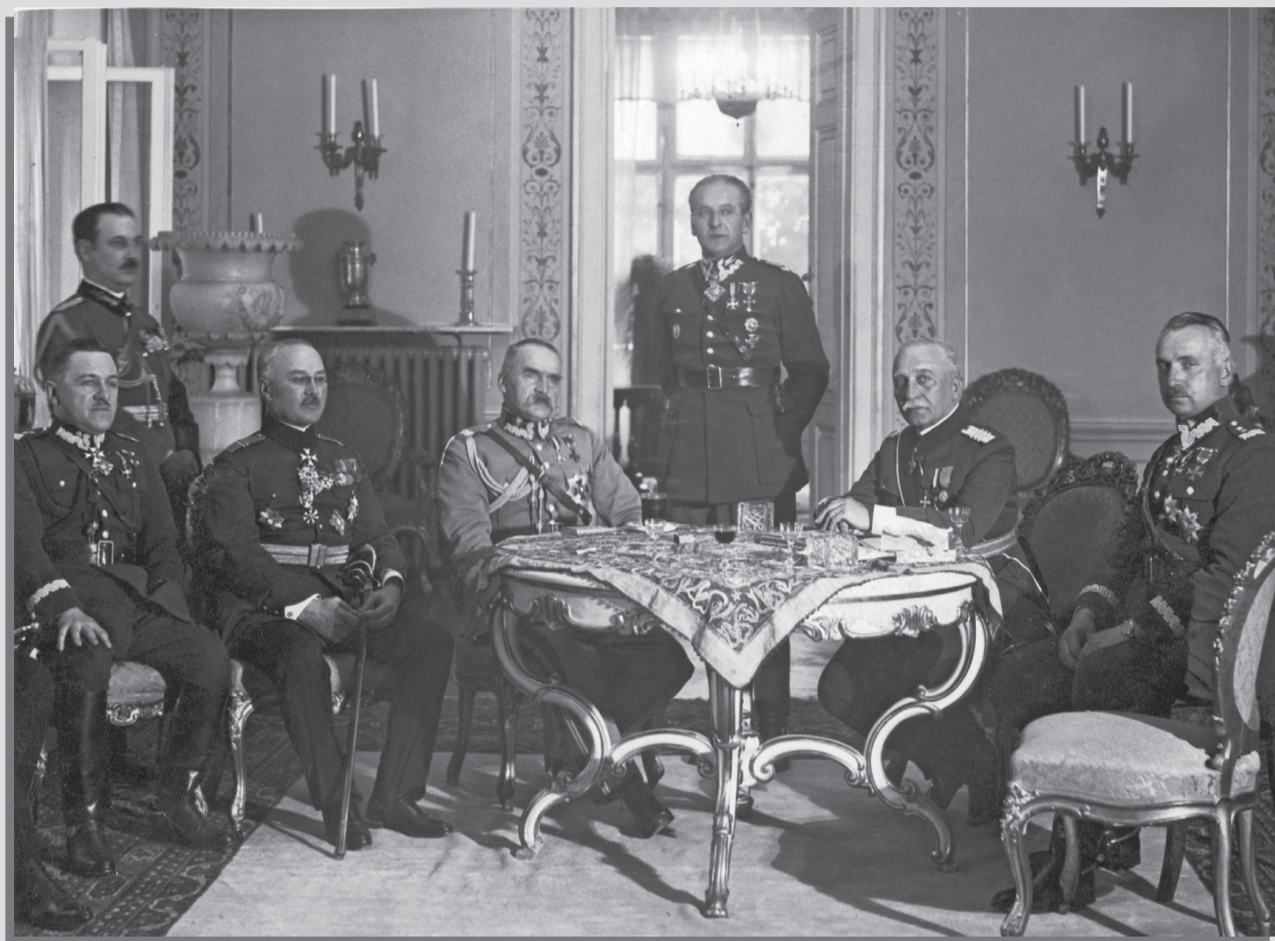
Miał on [...] wyjątkowy talent organizacyjny i pęd do wyciągania konsekwencji praktycznych i wcielania w życie raz powziętych decyzji. Pod tym względem zdaniem moim górował nad Józefem Piłsudskim i był jego znakomitym dopełnieniem.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Po zamachu majowym

W kwietniu 1925 r. Sosnkowski objął dowództwo Okręgu Korpusu nr VII w Poznaniu. Relacje z marszałkiem Piłsudskim uległy rozluźnieniu – nie był przez niego informowany o planach zbrojnego wystąpienia przeciw siłom rządowym. Na wiadomość o wydarzeniach z 13 maja 1926 r. w Warszawie Sosnkowski próbował popełnić samobójstwo. Po leczeniu i rehabilitacji powrócił do służby wojskowej na stanowisko inspektora armii w Generalnym Inspektoracie Sił Zbrojnych w Warszawie. Nadaremnie spodziewał się sukcesji wojskowej po śmierci marszałka Józefa Piłsudskiego.

Audycja rumuńskich wojskowych u marszałka Józefa Piłsudskiego. ↑
Od lewej siedzą: gen. Tadeusz Piskor, N.N., marszałek Piłsudski, gen. Gheorghe Mărdărescu, gen. Kazimierz Sosnkowski. Z prawej stoi płk Bolesław Wieniawa-Długoszowski. Warszawa, czerwiec 1928 r. 📷 NAC

↑ Podpisanie przez gen. Kazimierza Sosnkowskiego aktu utworzenia Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego. Stoją prezydent Ignacy Mościcki i kpt. Józef Hartman. Zamek Królewski w Warszawie, 6 czerwca 1936 r. 📷 NAC

↑ XII Zjazd Legionistów. W drodze na mszę na Wawel od lewej: marszałek Sejmu Kazimierz Świtalski, minister Spraw Zagranicznych Józef Beck, wiceminister spraw wojskowych gen. Tadeusz Kasprzycki, gen. Kazimierz Sosnkowski, gen. Aleksander Narbut-Łuczyński, gen. Kordian Zamorski. Kraków, 6 sierpnia 1935 r. 📷 NAC

Funkcję Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych Prezydent RP Ignacy Mościcki powierzył gen. Edwardowi Rydzowi-Śmigłemu. Sosnkowski, odsunięty na boczny tor, pod koniec lat trzydziestych utrzymywał kontakt z politykami tzw. Frontu Morges, pozostając jednocześnie w opozycyjnym nurcie obozu sanacyjnego.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Pasje

↑ Generał Kazimierz Sosnkowski grający w tenisa na kortie Wojskowego Klubu Sportowego „Legia” Warszawa, maj 1938 r.
📷 NAC

↑ Generał Kazimierz Sosnkowski, prezydent RP Ignacy Mościcki oraz poseł niemiecki w Polsce Hans von Moltke (drugi z prawej) podczas polowania w lasach Komory Cieszyńskiej. Listopad 1932 r. 📷 NAC

Generał Sosnkowski zajmował się nie tylko działalnością wojskową i niepodległościową – był erudytą i humanistą, koneserem muzyki, poezji i malarstwa. Biegłe władał kilkoma językami. W ostatnich latach swego życia z egzystencjalnej konieczności pracował jako farmer i rzemieślnik. Z zamiłowaniem uprawiał sport. W 1925 r. ufundował krytą trybunę na stadionie klubu sportowego Dyskobolia w Grodzisku Wielkopolskim. W latach 1928–1939 pełnił funkcję prezesa klubu sportowego Polonia Warszawa. Wśród wielu zainteresowań można wymienić wędkarstwo i myślistwo – w 1936 r. został pierwszym prezesem Polskiego Związku Łowieckiego.

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Sosnkowscy

→ Willa gen. Kazimierza Sosnkowskiego w Zakopanem, wybudowana na stoku Gubałówki, nazywana Budrysówką AIPN

Kazimierz Sosnkowski był dwukrotnie żonaty. Pierwsze małżeństwo, ze Stefanią Sobańską, zostało unieważnione po śmierci ich jedynej córki Zofii, która zmarła 18 września 1918 r. w czasie epidemii grypy hiszpanki.

30 kwietnia 1921 r. ożenił się ponownie z Jadwigą z d. Żukowską (ur. w 1901 r.), siostrą cioteczną Stanisława Ignacego Witkiewicza i kuzynką Józefa Piłsudskiego.

Kazimierz i Jadwiga Sosnkowscy mieli pięciu synów: Aleksandra Władysława (ur. w 1922 r.) – chrześniaka Józefa Piłsudskiego; Wincentego Jana Mariana (ur. w 1924), Zygmunta Antoniego (ur. w 1929 r.), Mieczysława Józefa (ur. w 1932 r.) i Piotra Aleksandra (ur. w 1934 r.).

Na przełomie lat dwudziestych i trzydziestych Sosnkowscy posadowili na stoku Gubałówki willę Zosin, przeniesioną z ul. Chramcówki w Zakopanem. Budynek został nazwany na cześć synów willą Pięciu Budrysów. W Budrysówce Sosnkowscy chętnie wypoczywali.

↑ Piotr, Mieczysław i Zygmunt Sosnkowscy, najmłodsi synowie gen. Sosnkowskiego. Około 1937 r. AIPN

→ Jadwiga Sosnkowska wraz z synem Aleksandrem. Około 1922 r. AIPN

↑ Jan Sosnkowski na nartach w Zakopanem. Druga połowa lat trzydziestych AIPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Wrzesień 1939

Generał Sosnkowski w pierwszych dniach września 1939 r., chociaż był w czynnej służbie, nie otrzymywał przydziału wojennego. 6 września 1939 r. naczelny wódz zaoferował mu stanowisko wicepremiera odpowiedzialnego za całokształt gospodarki wojennej, jednak tej propozycji nie przyjął. Poprosił za to o dowództwo obrony Warszawy. Marszałek Edward Rydz-Śmigły odmówił, zlecając mu jedynie kierowanie przygotowaniem do obrony miasta.

10-11 września został dowódcą Frontu Południowego, broniącego linii Sanu i Lwowa. Podlegające Sosnkowskiemu oddziały 11 Karpackiej Dywizji Piechoty rozbiły 15-16 września elitarny pułk SS Germania pod Mużyłowicami. Dzień później generał podjął nieudaną próbę przedarcia się do Lwowa, by objąć dowództwo obrony miasta. W obliczu nieuchronnej klęski przedarł się na Węgry wraz z grupą trzech innych uciekinierów. 4 października 1939 r. przekroczył granicę polsko-węgierską i przedostał się do Francji.

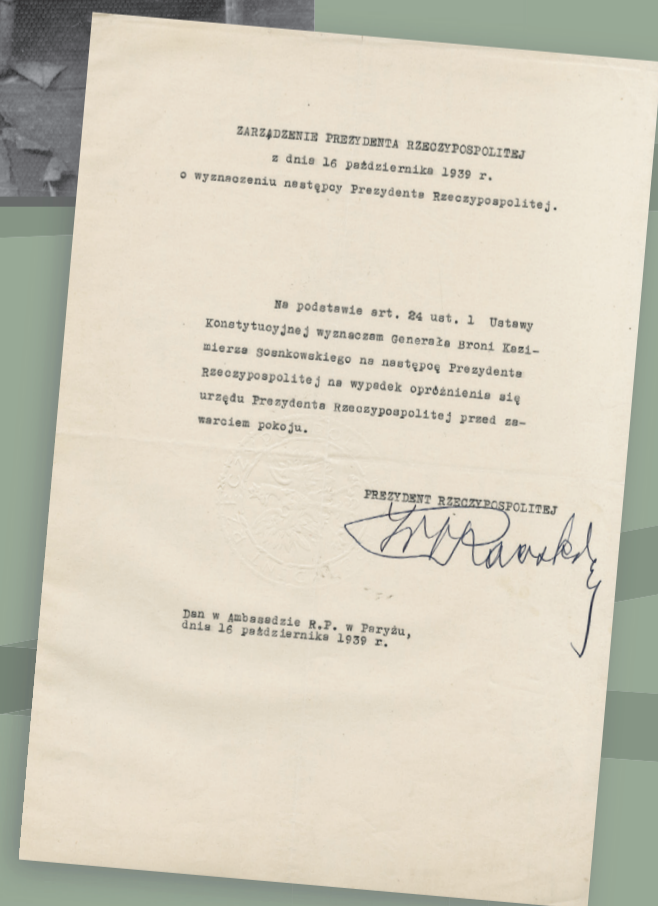

← Uczestnicy przejścia na Węgry: ppłk Franciszek Demel, inż. Rajmund Scholz, gen. Kazimierz Sosnkowski, kpr. Alfred Codello. Szolyván, 5 października 1939 r. CAW WBH

↓ Zarządzenie Prezydenta RP o wyznaczeniu gen. Sosnkowskiego na konstytucyjnego następcę prezydenta Rzeczypospolitej. Paryż, 16 października 1939 r. AIPN

↑ Kolumna niemieckiego pułku SS-Standarte Germania zniszczona przez oddziały 11 Karpackiej Dywizji Piechoty, dowodzonej przez gen. Sosnkowskiego. Mużyłowice, 16 września 1939 r. CAW WBH

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Komendant główny ZWZ

→ Generał Kazimierz Sosnkowski po ewakuacji z Francji do Wielkiej Brytanii. Londyn, 31 sierpnia 1940 r.

Pod koniec września 1939 r. prezydent Ignacy Mościcki na mocy swych uprawnień konstytucyjnych zamierzał powołać Kazimierza Sosnkowskiego na swojego następcę. Nie znając losów generała, 30 września 1939 r. wyznaczył jednak na to stanowisko Władysława Raczkiewicza. Premierem rządu został gen. Władysław Sikorski, który 7 listopada objął funkcję naczelnego wodza. Sosnkowski w październiku 1939 r. wszedł do rządu Sikorskiego jako minister bez teki. W listopadzie 1939 r. powołano go na komendanta głównego Związku Walki Zbrojnej i przewodniczącego Komitetu Rady Ministrów do spraw Kraju oraz zastępcę naczelnego wodza.

Po klęsce Francji w wojnie z Niemcami w czerwcu 1940 r. Sosnkowski kierował ewakuacją rozbitych oddziałów polskich do Wielkiej Brytanii. Wobec utrudnionej łączności z ZWZ na jego wniosek gen. Sikorski powołał osobną Komendę Główną ZWZ w Kraju. Funkcję komendanta głównego ZWZ Sosnkowski pełnił jeszcze do lipca 1941 r. W maju 1941 r. został ciężko ranny podczas bombardowania Londynu.

↓ Posiedzenie rządu RP we Francji, od lewej: Stanisław Stroński, Stanisław Kot, Kazimierz Sosnkowski, Marian Seyda, Adam Romer, Władysław Sikorski, Henryk Strasburger, August Zaleski, Karol Popiel. Paryż, 1939–1940

↑ Generał Kazimierz Sosnkowski dekorujący oficerów i żołnierzy 24 Pułku Ułanów orderami Virtuti Militari. Szkocja, 6 lipca 1941 r.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Naczelnny wódz

Generałowie Władysław Anders, Harold Alexander, Kazimierz Sosnkowski, Jacob Loucks Devers na uroczystości odznaczenia gen. Andersa amerykańskim orderem Legion of Merit. Rzym, 1 sierpnia 1944 r. CAW WBH

 Generał Kazimierz Sosnkowski oraz gen. Władysław Anders wizytujący 5 Wileńską Brygadę Piechoty w brytyjskim Centrum Wyszkożenia Wysokogórskiego w górach Małego Libanu. Z prawej komendant centrum brygadier James Moffatt. Syria, 28 listopada 1943 r. CAW WBH

Jako naczelnny wódz kilkakrotnie wizytował oddziały 2 Korpusu Polskiego walczące na Bliskim Wschodzie, a później we Włoszech. Był zwolennikiem rozsądnego szafowania siłami polskich oddziałów na froncie oraz w kraju. Przeciwstawiał się koncepcji rozpoczęcia zbrojnego powstania w Warszawie. Dowództwo AK podjęło decyzję o wybuchu powstania warszawskiego, nie licząc się z jego zdaniem. Mimo to Sosnkowski usilnie zabiegał o udzielenie pomocy powstańcom przez aliantów. Naciski ze strony Sowietów i rządu Wielkiej Brytanii oraz krytyka rządu spowodowały jego dymisję 30 września 1944 r.

 Naczelnny prokurator PSZ Stanisław Szurlej, adiutant mjr Michał Miszke, szef Sztabu Naczelnego Wodza gen. Stanisław Kopański, szef Kierownictwa Marynarki Wojennej wiceadm. Jerzy Świrski, naczelnny wódz gen. Kazimierz Sosnkowski, adiutant por. Witold Babiński, p.o. inspektor PSP płk Stanisław Karpiński. Londyn, 18 sierpnia 1943 r. CAW WBH

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

← Naczelnny
wódz Kazimierz
Sosnkowski. Włochy,
1944 r. 📷 Archiwum
Fotografii Ośrodka
Karta

Fragment depeszy Kazimierza Sosnkowskiego do komendanta głównego AK
gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego, Londyn, 11 stycznia 1944 r.

***Wedle mego zdania istotnym celem gry
Sowietów jest przekształcenie Polski
w wasalną republikę komunistyczną lub
zgoła w 17 republikę sowiecką.***

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Arundel – Kanada

Po zdymisjonowaniu z funkcji naczelnego wodza Sosnkowski miał objąć funkcję Dowódcy Sił Lądowych Polskich Sił Zbrojnych, lecz do tego nie doszło. Wyjechał wraz z żoną do Kanady. Po zakończeniu wojny nie otrzymał angażu w Polskich Siłach Zbrojnych i stracił prawo do emerytury oraz środki do życia. W 1946 r. Sosnkowski zakupił w Kanadzie farmę, na której pracował fizycznie na utrzymanie rodziny. W latach czterdziestych wygłosił serię antykomunistycznych prelekcji w Kanadzie i tego powodu odmówiono mu wiz wjazdowych do Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych. Dopiero w okresie zimnej wojny, w latach pięćdziesiątych, odblokowano możliwość wyjazdów. Pod koniec życia gen. Kazimierz Sosnkowski aktywnie działał w środowisku emigracyjnym. Zajmował się działalnością publicystyczną i niepodległościową, dlatego też pozostawał w orbicie zainteresowań służb bezpieczeństwa PRL.

→ Generał Kazimierz Sosnkowski rozmawiający z Melchiorem Wańkowiczem na głównej trybunie Parady Pułaskiego. Nowy Jork, 2 października 1949 r.

← Przemówienie gen. Sosnkowskiego z okazji Święta Żołnierza. Oak Ridge (Stany Zjednoczone), 10 sierpnia 1958 r.

← Generał Kazimierz Sosnkowski i Jadwiga Sosnkowska z synem Piotrem i wnukami. Arundel, 1966 r.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Niespełniony akt zjednoczenia narodowego

↓ Generał Kazimierz Sosnkowski podpisujący uroczysty adres członków Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie dla Aleksandry Piłsudskiej. Londyn, 14 grudnia 1952 r. AIPN

↑ Aleksandra Piłsudka powitana przez prezesa Instytutu Józefa Piłsudskiego Juliusza Ulrycha. Za nimi stoi gen. Kazimierz Sosnkowski. Londyn, 14 grudnia 1952 r.

 AIPN

↑ Karykatura przedstawiająca prezydenta RP Augusta Zaleskiego, który nie dotrzymał postanowień aktu zjednoczenia narodowego. 11 czerwca 1954 r.

 AIPN

Po śmierci prezydenta Raczkiewicza w czerwcu 1947 r. i objęciu urzędu przez Augusta Zaleskiego doszło do ostrego konfliktu w rządzie na uchodźstwie i w środowisku emigracyjnym. W grudniu 1952 r. Sosnkowski przybył do Londynu, gdzie przez 2 lata prowadził rozmowy ze skłóconymi stronnictwami i środowiskami, rządem, prezydentem i Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych gen. Władysławem Andersem. Sosnkowskiemu udało się zjednoczyć zwaśnione strony i w marcu 1954 r. podpisał uroczysty Akt zjednoczenia narodowego. Sosnkowskiego wyznaczono na następcę Augusta Zaleskiego, który mimo podjętego zobowiązania odrzucił porozumienie i nie przekazał urzędu. W tej sytuacji gen. Sosnkowski powrócił do Kanady.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

→ Generał Kazimierz Sosnkowski.
Rio de Janeiro, 1952 r. AIPN

Fragment uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 9 grudnia 2005 r.

***Kazimierz Sosnkowski – symbol walki
o niepodległość, wszedł na trwałe
do naszej historii i powinien znaleźć
godne miejsce w pamięci historycznej
kolejnych pokoleń Polaków.***

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Powrót

↓ Urna z prochami gen. Kazimierza Sosnkowskiego na lotnisku Okęcie w Warszawie. 12 listopada 1992 r. AIPN

Generał Kazimierz Sosnkowski zmarł 11 października 1969 r. w Arundel w Kanadzie. Został pochowany na cmentarzu Montmorency w Paryżu w grobowcu Towarzystwa Historyczno-Literackiego. Jego szczątki przewieziono do Warszawy i uroczystie pochowano 12 listopada 1992 r. w archikatedrze św. Jana w Warszawie, po uroczystościach żałobnych i mszy świętej celebrowanej przez prymasa Polski kardynała Józefa Glempa. Jadwiga Sosnkowska po śmierci męża osiedliła się w Hiszpanii, a w 1990 r. wróciła do Polski.

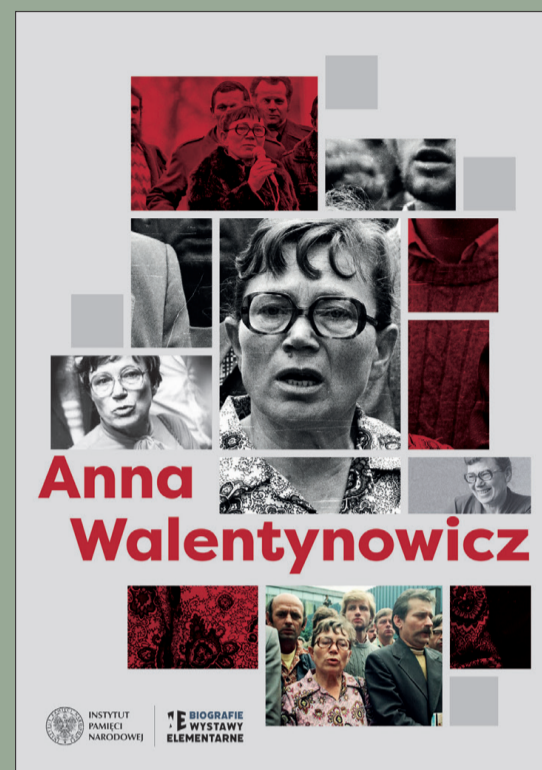
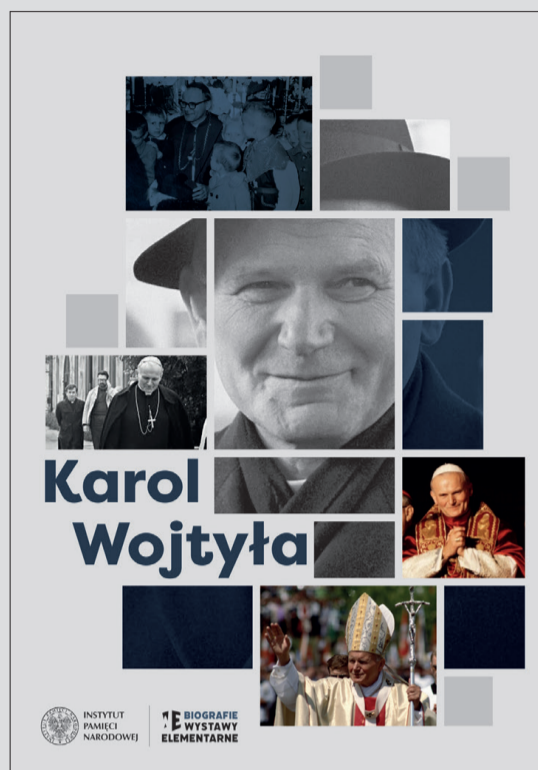
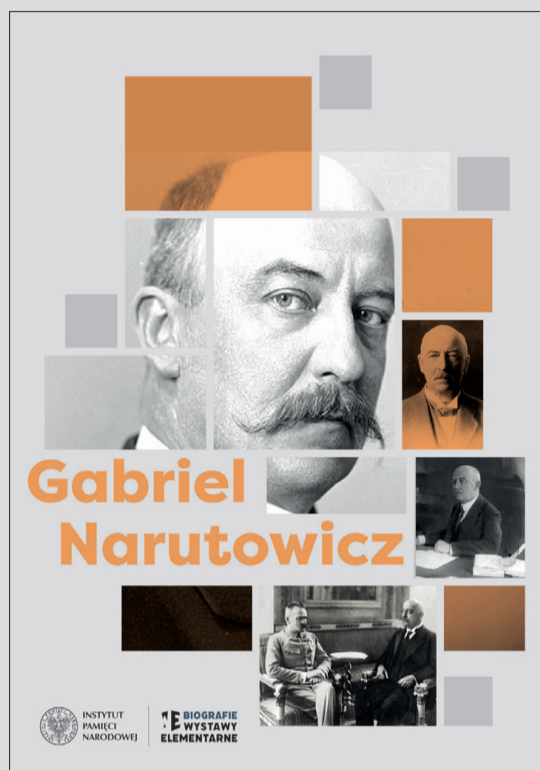

↑ Wojskowa asysta honorowa przy urnie z prochami gen. Kazimierza Sosnkowskiego, złożonej w krypcie katedry św. Jana w Warszawie. 12 listopada 1992 r. AIPN

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Zobacz więcej wystaw z serii na www.edukacja.ipn.gov.pl

Zobacz inne wystawy Elementarne:

Autorzy/Autor Wystawy: Jacek Persa
Recenzenci: dr Jacek Magdoń
Redakcja i korekta: Ingeborga Jaworska-Róg
koncepcja graficzna serii: Paulina Żak
skład: Katarzyna Dinwebel

Przygotowując wystawę, dołożyliśmy wszelkich starań, ale pomimo poszukiwań nie udało się nam dotrzeć do wszystkich autorów zamieszczonych fotografii oraz właścicieli praw majątkowych. Będziemy wdzięczni za wszelką pomoc w ustaleniu autorstwa tych zdjęć oraz w dotarciu do aktualnych właścicieli praw majątkowych w celu uregulowania stosownego wynagrodzenia z tytułu ich wykorzystania na wystawie.

Wykorzystane fotografie pochodzą z Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej (AIPN), Ośrodka Karta, Centralnego Archiwum Wojskowego – Wojskowego Biura Historycznego (CAW WBH), Narodowego Archiwum Cyfrowego (NAC).

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**